

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента

Трофімук Катерини Василівни

на дисертаційну роботу Дербак Ольги Анатоліївни

**„Підготовка майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії
засобами проєктних технологій”, подану на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика
професійної освіти**

Розвиток туристичного ринку в українському суспільному просторі, зростання кількості туристичних фірм, бажання багатьох громадян подорожувати і користуватися послугами туристичної індустрії зумовлюють нові сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців галузі туризму.

Індустрія туризму є багатофункціональною системою, яка базується на людських стосунках і вимагає нових підходів до професійної підготовки фахівців, здатних гармонізувати відносини зі споживачами туристичних послуг, колегами, діловими партнерами та вирішувати складні професійні завдання із застосуванням інноваційних механізмів міжособистісної взаємодії.

Не зважаючи на те, що за останні роки шляхи вирішення окремих проблем підготовки майбутніх фахівців з туризму були висвітлені в багатьох наукових працях, готовність майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії засобами проєктних технологій в процесі професійної підготовки потребують подальшого наукового аналізу.

Вищевикладене дає змогу вважати, що наукова проблема, яку досліджувала О.А. Дербак, є актуальною, а результати дисертації мають важливе теоретичне та практичне значення для нашого суспільства.

Дисертацію виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт наукових тем кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля” „Модернізація професійно-педагогічної освіти в Україні в умовах інтеграції до світового освітнього

простору” (державний реєстраційний номер 0112U002287) і „Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції” (державний реєстраційний номер 0717U004331).

Слід зазначити, що методологічні положення наукової роботи „Підготовка майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії засобами проєктних технологій” дисертанткою визначені коректно, згідно зі структурою та змістом дисертації й відповідають меті, завданням, об’єкту, предмету, основним положенням гіпотези дослідження, методам дослідження.

У рецензованій праці конкретно та доцільно, згідно з науковою логікою представлені аспекти наукової новизни, а саме: вперше: науково обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, результатом реалізації яких є успішне формування вмінь професійної взаємодії засобами проєктних технологій у майбутніх бакалаврів з туризму.

У параграфі 1.1 дисертації ретельно проаналізовано сучасний досвід й напрями наукового пошуку вчених щодо підготовки майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії, що дало змогу констатувати, „що дослідження у визначеній проблематиці характеризуються активними пошуками вчених, спрямованими на винайдення шляхів вдосконалення підготовки майбутніх фахівців до професійної взаємодії, оновлення вимог як до особистісних якостей бакалаврів з туризму, так і організації ефективної професійної взаємодії” (с. 38).

У параграфі 1.2 дисертанткою на підставі аналізу наукових розвідок вчених охарактеризовано особливості професійної взаємодії бакалавра з туризму, яка відрізняється розмаїттям суб’єктів (клієнти, колеги, керівництво, стейкхолдери). Також встановлено основні напрями (традиційний, інтерактивний), види професійної взаємодії (міжсуб’єктна, міжособистісна, комунікативна), форми професійної взаємодії (автономна дія, вплив, супровід, співпраця) як ідеальні тактики і способи професійної взаємодії в діяльності майбутнього бакалавра з туризму.

У параграфі 1.3, в дисертації на с. 57 Ольгою Анатоліївною подане авторське визначення поняття „готовність майбутнього бакалавра з туризму до професійної

взаємодії”. Готовність майбутнього бакалавра з туризму до професійної взаємодії – це особистісне інтегративне утворення, що становить єдність ціннісно-мотиваційного ставлення до професійної взаємодії, професійно-важливих особистісних якостей, сукупності знань, умінь і досвіду їх застосування, які забезпечують ефективну конструктивну взаємодію з усіма учасниками системи професійних відносин й реалізацію професійних функцій майбутнього фахівця туристичної індустрії. Відповідно до виділених компонентів в даному підрозділі (мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, особистісний) визначено критерії, показники та рівні їх сформованості: елементарний, достатній і продуктивний.

У параграфі 1.4 проаналізовано бакалаврські освітньо-професійні програми „Туризм” у певних закладах вищої освіти України (ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля”, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Львівський торговельно-економічний університет, Запорізький національний університет) та представлено моніторингове опитування викладачів, щодо використання проєктних технологій під час занять.

У другому розділі Дербак Ольгою Анатоліївною в параграфі 2.1 детально представлено педагогічні умови підготовки майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії засобами проєктних технологій, впровадження яких у навчально-виховний процес закладу вищої освіти забезпечить високий рівень сформованості у майбутніх бакалаврів з туризму готовності до професійної взаємодії.

У підрозділі 2.2 відбулося розкриття особливостей упровадження педагогічних умов під час проведення формувального етапу експерименту.

Слід відзначити важливість та оригінальність реалізації міжнародного телекомунікаційний проєкту спільно зі студентами Бізнес Коледжу Вільнюса (Литва). Проєкт мав назву „Children are Also Tourists but of Smaller Size” („Діти – теж туристи, тільки маленьких розмірів”) у процесі вивчення навчальної дисципліни „Ділова іноземна мова”.

В підрозділі 2.3 ретельно описано організацію й хід експериментальної

перевірки результативності формування вмінь до професійної взаємодії засобами проєктних технологій майбутніх бакалаврів з туризму за умови реалізації комплексу визначених організаційно-педагогічних умов, а також проаналізовано отримані в ході дослідження результати. Розроблений і підібраний Ольгою Анатоліївною комплекс методів оцінки рівня сформованості вмінь до професійної взаємодії засобами проєктних технологій в майбутніх фахівців сфери туризму у відповідності до критеріїв і показників визначення рівня зазначених вмінь, безсумнівно є значущим фактором підвищення рівня готовності майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії.

Основні положення та результати дослідження висвітлено в 12 наукових працях (з них 12 – одноосібні), серед них 3 статті у провідних наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз, 2 статті – у зарубіжних виданнях, 5 статей і тез доповідей – у збірниках матеріалів конференцій, 2 статті, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Варто підкреслити, що роботу виконано на високому науковому рівні, зумовленому її загальним задумом, переконливим інструментарієм, кваліфікованим аналізом значного емпіричного матеріалу. Відповідно, практичне використання висновків та рекомендацій роботи буде сприяти оптимальному вирішенню завдань, які на сучасному етапі стоять перед системою професійної підготовки фахівців для галузі туризму.

Автореферат і публікації відповідають змісту кандидатської дисертації та відображають основні результати науково-дослідної діяльності за темою.

Високо оцінюючи в цілому рівні наукової новизни, теоретичне і практичне значення дослідження, звернемо увагу на окремі зауваження та побажання:

1. Необхідним для дослідження (розділ 1 пункт 1.1) є з'ясування важливості формування готовності майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії було проведено опитування серед здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, які навчаються на 1–4 курсах в Університеті імені Альфреда Нобеля за освітньо-професійною програмою „Туризм”. На нашу думку, також для підтвердження актуальності роботи необхідно було провести опитування серед

працівників туристичної галузі щодо володіння професійною взаємодією мета якого – удосконалення педагогічної системи формування професійної взаємодії у майбутніх фахівців з туризму.

2. У першому розділі пункт четвертий с. 89 „проаналізовано зміст освітньо-професійних програм „Туризм” у деяких закладах вищої освіти України (ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля”, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, Львівський торговельно-економічний університет, Запорізький національний університет)”. Вважаємо, що робота була б більш змістовною, якби дисертантка докладніше представила аналіз даних програм.

3. На с. 89 йдеться про проведене моніторингове опитування викладачів щодо „готовності викладачів до розроблення проєктних технологій”; доцільно додати у додатку анкету опитування викладачів.

4. У параграфі 2.1 с.127-130 описано співпрацю українських студентів зі студентами Бізнес Коледжу Вільнюса (Литва). В процесі вивчення навчальної дисципліни „Ділова іноземна мова” розроблено міжнародний телекомунікаційний проєкт „Children are Also Tourists but of Smaller Size” („Діти – теж туристи, тільки маленьких розмірів”). Робота була б більш успішною, якщо би дисертантка представила досвід підготовки студентів спеціальності „Туризм” Бізнес Коледжу. Продуктом телекомунікаційного проєкту є книга-путівник для менеджерів туристичних агентств у світ дітей-туристів. Бажано подати фрагменти книги у додатку.

5. Однією з форм організації навчального процесу, яка максимально сприятиме закріпленню здобутих знань з формування готовності майбутніх фахівців туризму до професійної взаємодії, формуванню умінь та переведення їх у навички, є практична підготовка до професійної діяльності, що, спільно з теоретичною, буде створювати підґрунтя для дійсно професійної освіти. Тому, був би доречним пошук найбільш ефективних з можливих проєктних методів, які інтегруватимуть теоретичні знання з професійної взаємодії на етапі виробничої практики.

Не зважаючи на висловлені зауваження та побажання, дослідження Дербак Ольги Анатоліївни на тему „Підготовка майбутніх бакалаврів з туризму до професійної взаємодії засобами проєктних технологій” є цілком самостійною і завершеною науковою роботою, в якій наведено науково обґрунтовані перспективні результати, що в сукупності вирішують конкретні завдання, містять раніше незахищені наукові положення й мають суттєве теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку сучасної педагогіки та для підготовки конкурентоспроможних майбутніх фахівців галузі туризму.

Дисертація виконана у відповідній послідовності до логіки наукового дослідження, відповідає паспорту спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти і відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13 „Порядку присудження наукових ступенів”, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами від 06.09.2016 р.), які ставляться до робіт, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, а її автор Ольга Анатоліївна Дербак заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Класичного приватного університету
К.В. Трофімук

К.В. Трофімук

Класичний приватний університет
Україна
Відділ управління персоналом
1 Підпис *К.В. Трофімук* засвідчую
начальник відділу управління персоналом
Класичного приватного університету
" 20__ р.

Перший проєкт

343
10.02.2021

О.В. Бонатасєва